

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Dionysii Carthusiani, luculenta iuxta ac compendiaria in Acta apostolorum exegesis siue commentaria

Dionysius <Cartusianus>

Coloniæ, 1532

VD16 D 1926

de præceptis ceremonialibus & de rationibus sacrificiorum legalium art. 4

urn:nbn:de:hbz:466:1-38702

Leuit. 19.

proximum, quēadmodum in Leuitico legitur: Non stabis cōtra sanguinem proximi tui, & ne oderis fratrem tuū in corde tuo. Sexto præcepto quo adulterium prohibetur, prohibitio additur meretricij vicijq; contra naturam. Septimo quo furtum vetatur, additur prohibitio vsuræ, calumniæ atq; rapinæ. Octauo autem præcepto quod falsum testimonium prohibet, additur prohibitio falsi iudicij, detractionis quōq; atq; mendacij. Sed alijs duobus nulla adduntur, quia per ea omnis concupiscentia mala vetatur. Nunc ergo quoniam omnipotenti deo fidelitatem, reuerentiam, & famulatum debemus, offeramus ei mentem vera fide sinceram, de qua Ieremias testatur. Domine oculi tui respiciunt fidem. Reueramur in super eum, circumspecti & anxii, ne offendamus dei ac iudicis nostri præsentiam, sed & ministremus ei non negligenter ne maledicamur, sed vt

exod. 22.

leuit. 19.

exod. 20.

deur. 3.

Hier. 5.

Ios. 14.

Iosue monet, corde perfecto atq; verissimo.
¶ Sermo de præceptis ceremonialibus veteris legis & de rationibus sacrificiorum legalium.

Neb. 10.

V Mbram habens lex futurorum bonorū, non ipsam imaginem rerū, nunquam potest accedentes perfectos facere. Sicut ostensum est, ceremonialia præcepta ordinantur ad cultum diuinum. Cultus autem dei est duplex, videlicet interior atq; exterior, & sicut corp^o ordinat ad animā, & per eam ad deum, sic cultus dei exterior ad interiorem cultū refertur, in quātum disponit ad ipsū. Cult^o vero interior in vnione mētis ad deum, per intellectū & affectum consistit. Idcirco sectum quod mens rationalis deo per intellectum & affectum diuersimode coniungitur, & secundum hoc exterior cultus diuersificatur. Quoniam ergo in patri deus per spēm clare & absq; velamine a beatis conspicitur ideo cultus beatorū exterior nō est figuratiu^o, sed in laude dei consistit, quæ ex interiori cognitione & affectione procedit, quemadmodum Esaias fatetur. Gaudium & læticia inuenietur in ea gratiarum actio & vox laudis. In vita autem præsentī diuinā veritatem in seipsa videre non possumus, sed repræsentatur nobis sub sen

esai. 51.

EPITO. PARS SECUN.

sibilibus formis, tam in veteri quam in nouo testamen-
 to. Sed in nouo testamento propalata est via pertingē-
 di ad clarā atq; beatissimā diuinā veritatis noticiā
 Christo iam nato, qui de seipso testatur. Ego sum via *Ioan. 14.*
 veritas & vita. Nemo venit ad patrem, nisi per me: & *Ioan. 10.*
 iterum, ego inquit sum ostium per me si quis intrōlerit
 saluabitur. Sed in veteri lege hęc via propalata nō ex-
 titit sed promissa, vt ad Hebręos .7. probat apostolus.
 Ceremonialia ergo veteris legis figuratiua fuerunt, nō
 solum veritatis in patria manifestandę, sed etiā Chri-
 sti ac cultus nouę legis, per quem ad beatitudinem in
 qua figura non est neq; anigma, venit. Cultus verō
 ceremonialis atq; exterior nouę legis non est figurati-
 uus vię perueniēdi ad patriam, sed veritatis in patria *esai. 44.*
 per speciē cōtuenđę, de qua Esaias dixit. Oculus nō vi- *psalm. 35.*
 dit deus absque te, quę pręparasti expectantibus te.
 Et psalmista. In lumine tuo videbimus lumen. In lumi-
 mine enim creato mentem p̄parante, quod est lumē glo-
 rię, videbimus lumen increatum quod est lumen super
 essentialē diuinę essentialię, sicut enim teste apostolo, ve-
 tus lex figura est nouę legis, ita iuxta Dionysium, .3. cę-
 lestis Hierarchię capit: Status nouę legis extat figura
 status glorię, & est quasi medi⁹ inter statum veteris le-
 gis & patrię. Propterea cum signa figuratiua legis anti-
 quę sint obscuriora figuris legis gratię: dixit aposto- *hebr. 10.*
 lus vmbra habens lex futurorum bonorum, non ip-
 sam imaginem rerum: Vmbra nempe obscurior extat
 imagine, & ideo vmbra spectat ad veterem legem, ima-
 go ad nouam, & ad Collossenses ait. Nemo vos iudicet
 in cibo aut potu, aut in parte diei festi, aut neomenię
 aut sabbatorum, quę sunt vmbra futurorum. Omnia *Col. 1.*
 enim in figura contingebant eis, scripta sunt autē prop-
 ter nos, & ergo curare debemus vt ea intelligamus. De
 nīq; ceremonialia veteris legis diuiduntur in sacrificia
 in quibus exterior dei cultus pręsertim consistit, in sa-
 cra, quę sunt instrumenta diuini cultus, vt vestes san-
 ctę, vasa quoque sacrata, & tabernaculum. In sacrāmē-
 ta, quę sunt consecrationes ministrorum dei, & in ob-

Cor. 10.1.

D. DIONY. A R I C K. C A R,

Efat. 5.

Ephc. 5.

1. Para. 29.

seruantias q̄ pertinent ad specialem conuersionē mī-
nistrorum templi, quēadmodum autē p̄ sacrificia veteris
legis figurabatur verū sacrificium q̄d est Ch̄sus dñs
q̄ oblatus est q̄a voluit: Obtulit em̄ semetipsum oblati-
onē & hostiā deo in odorē suauitatis, p̄ nob̄, sic sacramē-
ta legis illius figurabāt sacram. legis nouæ, & obseruā-
tiæ illæ cōuersionē populi Ch̄stiani. Sacrificiū q̄o no-
uæ legis. s. Eucharistia, q̄ntā Christum continet, qui p̄
sanguinē suum sanctificauit populum, secundum Apō-
stolum, sacramentum vocatur. Sed sacrificia legis anti-
quæ quia non continebāt gratiam, non dicuntur sacra-
menta. Porro præcepta ceremonialia legis scriptæ ad
duo ordinabantur, videlicet, ad cultum diuinum illi tē-
pori conuenientem, & ad figurandum Christum seu ea
quæ Christum concernunt. In quantum ergo ordinabā-
tur ad cultum dei pro tempore illo, habebant causam
literalem, scilicet, vt retraherent suo onere ab occupati-
one Idolatriæ, ad quam populus ille labilis extitit, vel
vt diuinorum memoriam beneficiorum inducerēt, aut
diuinæ maiestatis excellentiam designarent. In quantū
autē ordinabantur figuratim ad Christum, habebāt ra-
tiones figurales ac mysticas. Et quoniam ceremoniæ
veteris testamenti ordinabantur ad cultum dei atq; ad
Christum ratio, potest assignari sacrificiorū legis tam
literalis, quā mystica seu figuralis. Sacrificium em̄ le-
gale exterius, repræsentat ordinationem mentis in de-
um, in quantum ordinabatur ad cultum diuinum. Bo-
na vero ordinatio mentis in deo hæc est, vt se omnia a
deo recepisse cognoscat tamquam a primo omnium
rerum principio, & omnia ad deū finaliter referat, tan-
quam in vltimum oīs nostræ operationis beatificum
finem. Hoc autē homo in sacrificijs et oblationib; illis le-
galib; p̄fitebatur & insinuabat, quēadmodū primo Pa-
ralipo. Dauid ait. Tua sunt omnia dñe deus, & q̄ de ma-
nu tua accepim⁹, dedim⁹ tibi. Alia q̄q; ratio literalis sa-
crificiorum legalium datur, q̄tenus populus a sacrifi-
cijs Idolorum retraheret. Nā p̄cepta sacrificiorum nō
tradebātur ei, nisi postq̄ ad idolatriā declinauerat, vltim

EPITÔ. PARS SECVN.

lum adorâdo conflatilem. Idcirco Hier. 7. dicitur. Non
 sum locutus patrib⁹ v⁹is, nec p⁹cepti eis de v⁹bo holocau
 stomatū, in die q̄ eieci eos de terra Aegypti. Ratio de
 mum figuralis ac m⁹stica oīm sacrificior⁹ veteris legis
 erat figurare illud verum sacrificiū, quo se vnigenitus
 dei, p nobis obtulit patri, Omnium em̄ beneficiorū quē
 deus humano g⁹ni per peccatum tam lapsō donauit, erat
 maximū qd p⁹prio filio non pepcit, sed pro oībus no
 bis tradidit illū. Inter animalia autem qua drupedia
 non offerebantur deo nisi tria g⁹na, scilicet oues, boues,
 & capræ. Lex enim volebat populum Iudæorum a pā
 ganis distinguere. Idolatræ v⁹o oīa animalia idolis tuis
 immolabāt, his trib⁹ exceptis. Et maxime apud Aegypti
 os inter q̄s Hebrēi cōmorati nutritiq̄ fuerant, præ dicta
 vero tria aīalia abominabilia erāt ad occidendū. Nam
 ouem colebant, hircos q̄q̄ venerabantur q̄a in eorum
 specte dæmones ipsis apparuerunt. Bubus autē utebam
 tur in agricultura, quā inter res sacras cōputabant: &
 ideo Moyses Pharaoni dixit. Abominationes Aegypti
 orum immolabimus domino deo nostro. Item præ di
 cta tria animalia mundissimum habent alimentum, &
 humanam vitam præ fertim sustentant, idcirco ad im
 molandum erant aptissima. Præ dicta quoque anima
 lia spiritualiter puritatem designant. Ait enim glosa Le
 uitici primo. Virulum offerimus, cum carnis lasciuia
 superamus, turturem, cum castitate seruamus, agnum
 cum irracionales motus contemnimus. In columba quo
 que & turture duarum naturarum coniunctio insinua
 tur. Sed cur pisces non offerebantur? Respondendum
 quoniam pisces ex aqua abstracti protinus moriuntur
 & ergo in templo offerri non poterāt, Sed cum deus sit
 auctor vitæ, & ipse mortem non fecit, neq; letatur in per
 ditione viuor⁹, cur non potius immolabantur ei ani
 malia viua quam mortua atq; cremata? Responden
 dum q̄ occisio illa significauit destructionem peccati,
 & quod homines peccatores morte sunt digni: erat eti
 am occisio aīaliū immolatorū figura occisiois sūmi sa
 crificij, s. Christi. Tradit autē lex spēalē modū occidēdū

Ephe. 5.

Rom. 8.

Exod. 3.

Sapie. 1.

immolata, quæ alijs modis occidendi victimas suas utebantur idolatræ, & secundum Rabimoysem lex modum elegit, quo animalia minus auerentur. Est autem diligenter aduertendum triplex fuisse genus sacrificiorum veteris legis, quorum primum dicebatur holocaustum quod totum comburebatur, velut totum incensum. Ipsum namque offerebatur deo specialiter propter reuerentiam maiestatis diuinæ, atque amorem bonitatis sue immensæ, & conueniebat statui perfectorum, qui consilia Christi obseruant, & ideo totum comburebatur, quatenus sicut totum animal in vaporem resolutum ascendit, sic designaretur totum hominem & ea quæ eius sunt deo esse subiecta, & ipsum in dei amorem prorsus debere resolui & sursum leuari. Secundum genus sacrificij fuit quod deo pro peccato offerebatur propter remissionem peccati, cuius vna pars comburebatur, & alia in usum cessit sacerdotum conueniebatque statui proficientium, ad designandum quod peccatorum remissio a deo fit per ministerium sacerdotum. Sed quando sacrificium offerebatur pro peccato totius populi aut sacerdotis totum comburebatur, si enim tunc aliquid eius fuisset comestum idem extitisset ac si non fuisset oblatum. Hoc tamen specialiter contigit ad figurandum, quod in sacerdotibus nullum vitium permanere, residereue debet, tertia quoque pars huius sacrificij in usum offerentium promeniebat, quia remissio culpæ est a deo per ministros ecclesiæ, cooperantibus eis qui peccauerunt. Adeps vero & sanguis nullius usus concedebatur: sed sanguis ad altaris crepidinem effundebatur ad reuerentiam dei, adeps vero comburebatur in igne, cuius vna ratio fuit, quatenus populus dei ab idolatris secerneretur. Non idolatris de sanguine victimarum bibebant, comedebantque adipes quemadmodum in castico Deuteronomij scribitur, de quorum victimis comedebant adipes, & bibebant vinum libaminum. Ratio vero moralis fuit, quia sanguinis effusio prohibebatur iudæis dicente Moyse, Non stabis contra sanguinem proximi tui. Ratio quoque mystica erat, quia per hæc designabatur effusio sanguinis

Deute. 32.

Leuit. 19

EPITO. PARS SECVN.

Christi, & pinguedo charitatis propter quam pro nobis mori dignatus est. De hostiis autem pacificis pectusculum armusque dexter, sacerdotis vsui deputabatur, ad insinuandum quod sacerdotibus sapientia cordis necessaria est, ad instruendum populum dei, quod figuratur per pectus, quod est sapientiae tegumentum. Sed per armum dextrum ostendebatur, quod fortitudo eis necessaria sit qua valeant æquanimiter ferre aliorum defectus, quemadmodum docet Apostolus. Debeamus nos firmiores infirmorum imbecillitates portare, & non nobis placere. Quoniam vero holocaustum erat dignissimum omnium sacrificiorum, ideo masculus solum in holocaustum offerebatur. Columbæ quoque & turtures non erant nisi pauperum oblationes, qui maiora habere non poterant, unde nec in hostiis pacificis offerebantur, quoniam hostiæ pacificæ immolabantur gratis acque spontaneæ. Sed pro peccato offerebantur, eo quod planctum pro cantu habebant, & propter altitudinem sui volatus, sacrificio holocaustorum conueniebant. Holocaustum igitur summum ac primum locum inter sacrificia habuit, deinde hostia pro peccato, quæ comedebatur solum in atrio a sacerdotibus, & in die sacrificij. Tertio, hostiæ pacificæ ex voto. Quarto, hostiæ pacificæ spontaneæ, Cuius ratio est, nam maxime homo obligatur deo, propter excellentiam maiestatis diuinæ. Secundo propter offensam ei illatam. Tertio, propter beneficia iam suscepta. Quarto, propter beneficia sperata. Dicit autem Rab bimoyles, quod quanto peccatum exitit grauius, tanto offerebatur pro ipso vilior species animalis. Nam pro scelere idolatriæ, quod maximum est, immolabatur capra quæ est vilissimum animal, pro sacerdotis autem peccato & ignorantia vitulus. Pro negligentia principis, hircus. Insuper de terræ nascentibus quæ sunt vsui humano in cibum, offerebatur panis. Quæ sunt in condimentum, offerebatur vinum. Quæ sunt in medicamentum, offerebatur oleum & sal. Quæ sunt in cibum, offerebatur thus. Per panem autem figurata est caro Christi. Per vinum, sanguis. Per oleum, gratia. Per

Rom. 12.

D. DIONYSI A RICK CART
sal, scientia. Per thus autem, oratio. Mel vero in sacrificiis dei non offerebatur, quoniam idolis offerri solebat, et etiã ad designandum quod omnis carnalis voluptas vitanda sit populo dei, qui deo digne sacrificare conatur, veruntamen quia sacrificium zelotypiæ non ex deuotione sed suspitione processit, ideo non offerebatur in eo thus, quod mentis deuotionem figurat.

DE SACRIS ET RATIONIBUS SACRORUM VETERIS TESTAMENTI.

Articulus quintus.

Malach. 2.

Abia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem ex ore eius requirent, quia angelus domini exercituum est. Inter ceremonias veteris legis vt dictum est, quædam pertinebant ad sacra, id est, diuini cultus exteriora instrumenta, vt sunt templum, altare, & vasa arque similia. Cultus enim dei exterior, ad interiorem dei reuerentiam ordinatur. Ea vero quæ cunctis communia sunt, & discretam dignitatẽ notabilemque excellentiam non sortiuntur, minus curantur & honorantur, nec in admiratione habentur, sed quæ speciali pollent decore, ac singulari excellentia atque ornatu, amplius venerantur & attenduntur. Hinc enim principes ac prælati singularibus vestibus indui solent & latiora habere palatia, quatenus magis reuerentur a subditis. Itaque vt populus ille patrum vehementius ad interiorem dei reuerentiam incitaretur, instituit deus per Moysen famulum suum, specialia tempora quæ solemnitates dicuntur, specialia vasa, speciale habitaculum, & speciales ministros ad cultum diuinum. Rationabilis ergo est causa ceremoniarum, ad sacra spectantium. Voluit igitur deus templum sibi in terra constitutum, non quod ipse localiter aut circumscriptibiliter esset in loco, sed vt homines in loco diuino nomini dicato, deuotius reuerentialiusque adorarent, & item quatenus per templi dispositionẽ aliqua ad diuinæ maiestatis